

Suomen evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon väliset neuvottelut

Tiedonanto

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon valtuuskuntien väliset kymmenen teologiset neuvottelut pidettiin Suomen ortodoksisen kirkon vieraana 25.–26. marraskuuta 2010 Helsingissä ortodoksisessa kulttuurikeskuksessa Sofiassa.

Suomen ortodoksisen kirkon valtuuskuntaa johti metropoliitta Ambrosius ja sen jäsenet olivat pääsihteeri Heikki Huttunen, TT Mikael Sundkvist, TT Pekka Metso, arkkimandriitta Andreas Larikka ja TM Jonas Bergenstad. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtuuskuntaa johti piispa Seppo Häkkinen ja jäseninä olivat TT Sammeli Juntunen, TM Hannele Karppinen, tuomiorovasti Matti Poutiainen, professori Antti Raunio, teologisten asiain sihteeri Tomi Karttunen ja työalasihteeri Kaisamari Hintikka.

Tarkkailijoina neuvotteluihin osallistuivat yleisvikaari Wieslaw Swiech SCJ, Katolinen kirkko Suomessa ja Suomen ekumeenisen neuvoston puolesta pastori Soile Salorinne, Suomen Metodistikirkko.

Neuvottelussa oli kaksi aihetta, ”Raamatun tulkinta kirkon opetuksessa” sekä ”Ekologisuus ja kohtuullinen elämäntapa”.

Avaussanoissaan metropoliitta Ambrosius muistutti paikallisen dialogin kytkeytymisestä kansainvälisiin luterilais-ortodoksisiin neuvotteluihin, joista on ollut suurta hyötyä kansalliselle keskustelulle. Suomalaisesta ekumeenisesta näkökulmasta tarkasteltuna on yhtäältä huolestuneena seurattu itäisen Euroopan ortodoksisien kirkkojen kriittistä suhtautumista ekumeniaan sosialismin romahtamisen jälkeen. Toisaalta viime aikoina on voitu iloita siitä, että asenteet ovat kuitenkin kehittymässä positiivisempaan suuntaan. Tämä korostaa entisestään Suomessa vallitsevan hyvän ekumeenisen ilmiön tärkeyttä.

Piispa Seppo Häkkinen korosti, että ekumeenisuus kuuluu keskeisesti luterilaiseen identiteettiin. Kirkkojemme välinen yhteys kuvastaa sitä, että ekumeniassa tarvitaan sekä opillista että käytännöllistä yhteistyötä. Charta Oecumenican mukaisesti kirkkojen tuleekin kysyä, mitä ne voisivat tehdä yhdessä niin, että ne parhaalla mahdollisella tavalla kansankirkkoina todistavat yhteisestä uskosta ja Kristuksesta.

Raamatun tulkinta kirkon opetuksessa

Aiheesta alustivat TT Sammeli Juntunen ja TT Mikael Sundkvist.

Alustuksessaan Juntunen esitteli luterilaisen raamatuntulkinnan periaatteita ja niiden muuttumista kirkon historian eri vaiheissa. Prosessi on johtanut Juntusen mukaan nykypäivässä – myös Suomessa – joiltakin osin vieraantumiseen perinteisestä lukutavasta, jossa Raamattu on uskon ja elämän ylin auktoriteetti. Esitelmänsä lopuksi Juntunen kysyi ja myös antoi muutamia ehdotuksia siihen, miten Jumalan kirjoitettu sana voitaisiin palauttaa luterilaisessa traditiossa alkuperäiselle paikalleen, kuitenkin niin, ettei sorruta kaikinpuolisesta erehtymättömyydestä kiinnipitävään fundamentalismiin.

Sundkvist lähestyi ortodoksisen kirkon raamatuntulkintaa Raamatun liturgisesta käytöstä käsin. Jumalansynnyttäjän Marian juhliin liittyvien raamatuntekstien kautta hän osoitti, kuinka Raamattua kokonaisuutena luetaan Kristuksessa saadusta ilmoituksesta käsin. Historiallis-kriittinen raamatuntutkimus on nostanut esiin uusia kysymyksiä ja haasteita perinteiselle kirkolliselle lukutavalle. Sundkvist esitteli ortodoksisten nykykäsitysten ehdottamaa perinteelle uskollista ja kirkon opetuksen huomioivaa raamatuntulkintaa, joka samalla voisi olla älyllisesti ja hengellisesti uskottavaa.

Yhteisesti todettiin, että Raamattu on kirkon kirja, kolmiyhteisen Jumalan pelastusteoista annettu ilmoitus, Jumalan sana. Sen merkitys avautuu syvällisesti kolminaisuusopillisesta, uskontunnustuksen tarjoamasta näkökulmasta käsin. Kristus-keskeinen lähestymistapa Raamatun kokonaisuuteen voi tarjota kirkkojen perinteestä nousevan tavan vastata tämän päivän ihmisen ja yhteiskunnan kysymyksiin.

Viimeaikainen Raamattua ja sen tulkintaa koskeva suomalainen keskustelu haastaa kirkkoja selkeyttämään Raamatun merkitystä kristilliselle uskolle. Tämä tarve ei koske vain näiden neuvottelujen osapuolia, vaan kristillisten kirkkojen tulisi laajemminkin käydä raamattuteologista keskustelua ja kiinnittää nykyistä enemmän huomiota raamattuopetukseen. Suomen ekumeenisella neuvostolla voisi olla kokoava rooli tässä työskentelyssä.

Ekologisuus ja kohtuullinen elämäntapa

Aiheesta alustivat professori Antti Raunio ja pääsihteeri Heikki Huttunen.

Raunio totesi kohtuuden hyveen olleen merkittävä osa eurooppalaista teologista ja filosofista perinnettä. Uskonpuhdistajat ymmärsivät kohtuullisella elämällä sitä, mikä riittää yksilön ja yhteisön hyvän elämän perustarpeitten tyydyttämiseen. Länsimaissa tästä kohtuusajattelusta on sittemmin vieraannuttu, mutta ekologisten ongelmien myötä kohtuullisuus on jälleen noussut vakavasti otettavaksi elämänsenteeksi. Kohtuullisuuden toteuttaminen tarkoittaa omien tarpeiden sopeuttamista ihmisyhteisön ja luomakunnan voimavaroihin. Kohtuullista elämäntapaa motivoi luterilaisen kirkon Ilmasto-ohjelman mukaan kiitollisuus Jumalan lahjoista ja kunnioitus luomakuntaa kohtaan, koska pyhä ja rakastava Jumala juuri luotujensa kautta lahjoittaa ja ylläpitää sekä ajallista että iankaikkista elämää.

Huttusen mukaan ortodoksiset teologit ovat olleet viime vuosikymmeninä aktiivisesti mukana ekologisessa keskustelussa teologisten ja eettisten näkökulmien pohjalta. Idän kirkon traditiosta käsin keskeistä ekologisen ajattelun kannalta on Luojan ja luomakunnan suhde sekä ihmisen tehtävä Luojan asettamana kaiken luodun varjelijana. Luomakunnan nykytilanteen tarkasteleminen tulisi johtaa katumukseen ja elämänmuutokseen, joka ilmenee yksinkertaisena elämäntapana. Eukaristiassa kirkko ilmaisee Jumalan, ihmisten ja kaiken luodun kesken vallitsevaa yhteyttä.

Yhteisesti todettiin, että ekologinen ja kohtuullinen elämäntapa on syvästi hengellinen kysymys. Kirkkojen ja seurakuntien tehtävänä on sekä opetuksessaan että siitä nousevissa konkreettisissa teoissaan toimia nykyistä vastuullisemmin ja profeettallisemmin, etenkin ympäristökysymyksissä. Kirkkojemme tulee ottaa vakavasti myös sellainen hyvinvoinnin kokonaisvaltainen ymmärtäminen, joka nousee hiljentyemisestä, rukouksesta ja paastosta. Tehtävämme kirkkoina on rohkaista yhteiskuntaa etsimään sellaisia toimintamalleja, jotka edistävät tasapainoa yksilön, yhteisön ja luomakunnan hyvän välillä myös globaalissa mittakaavassa.

Neuvottelujen lopussa todettiin, että olemme kiitollisia ottamistamme yhteyden askelista. Opimme kirkkoina uutta itsestämme ja toisistamme. Kristuksen kutsun mukaisesti sitoudumme yhteiseen tehtäväämme todistaa hänestä ja uskollisesti toteuttaa hänen tahtoaan tässä maailmassa.

Neuvottelujen jatko

Yhteisiä teologisia oppikeskusteluja päätettiin jatkaa. Seuraavat neuvottelut pidetään vuonna 2012 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vastatessa järjestelyistä. Käsiteltäviksi teemoiksi sovittiin alustavasti ”Koti kristillisenä kasvattajana” ja ”Tunnettu ja tuntematon Jumala”.

Helsingissä 26.11.2010